

ԹԻ ԻՆՁ Ե ՀԻՆԱԴՐՈՆՔ

Հետեւեալ փոքրիկ դիտողութիւնը կամ տեղեկութիւնը Հինադրօնքի մասին՝ ընդունեցաւ խմբագրութիւնս Մ-Ն. ստորագրութեամբ մեկեւ մի, որ կը խնդրէր քերթիս մէջ անկիւն մի ընդունել այնոր. զոր մենք սիրով կը հրատարակենք, գիտեցով քե՛ն՝ որչափ եւ աննշան բան լինի եղած դիտողութիւնն՝ կրնայ միշտ իրեն օգուտը ունենալ։ Բաձախ տեսնուելու է, որ մի միայն տասի կամ մոյն իսկ մի փոքրիկ կետի արագգրութիւնն կարող եղեր է մեծ շնչս սփռել այնպիսի խնդրոց վերայ, որունը երկար տարիներ ընդմիջ պայքարներու առարկայ եղեր են բանասիրաց մէջ։ Ինչո՞ւնայս չի փափաքե՞լ որ ընթերցողը ո՛ր եւ է դիտողութեան արժանի կամ ուղղելի կետեր որ կը գտնեն մեր քերթից մէջ, ոչարկեն խառնակիւր քերթի կամ յօդաւածագրի, որ եթէ իրաւացի են դիտողութիւնք կամ սրբագրութիւնք՝ հրատարակուին ընթերցողաց, իսկ եթէ չեն իրաւացիք եւ ուղղելի իրենց պատճառները նշուին։ Չայս ահա դիտոր ենք հետեւեալը հրատարակեցնուս մէջ։

Խմբ.

ՀԱՆԴՐՈ ԱՄՍՈՐԵԱՅԻ Մարտի Թերթին մէջ (յէշս 89-92) բաւական հետաքրքրական յօդուած մի կայր Յովհ. Անեցի ստորագրութեամբ, եւ «Եղիսաբէթուպօլսոյ Հայոց բնտանեկան կենաց վերաբերեալ կարգապօրութիւններ» խորագրով։ Արդ, սոյն յօդուածին մէջ կը կարդանք նոյն տեղույ հարսանեաց հրամանագրին հին բնագիրը, տեղական յատուկ բարբառով, որուն երկրորդ համարն կը բովանդակէ հետեւեալ կանոնը կամ սովորութիւնը. «Հարսինը հարը Հինադրօնք չի անէ որպէս ասոր առաջ, հայա հինադրօնքին օրն կլայ ծէնէլու աղլիկներ, եւ այլն»։ Այս տեղ յիշուած հինադրօնք անծանօթ բառին տարակուսական մեկ-

նութիւն մի տրուած է անդ ծանօթութեան մէջ, իբր Թէ նշանակէ՛ խնդրոյք, ձաշ, եւ կամ, հանդիսաւոր նշանուորք։

Արդ, քովս եղած սակաւ գաւառացի հաւաքած բառերուս մէջ կը գտնուի նա եւ Հինադրօնք¹, որ այսպէս կը մեկնուի. «Հանգիտար դրուիլը հինայի (քնայի) ծայրից ձեռաց եւ ոտից հարսինն»։ — Ըստ սովորութեան հարսանիքէն երկու շաբաթ առաջ աղլիկան մայրն կը հիներ իւր զատիւ հասակակից աղլիկները (ո՛չ փեսային կողմանէ)։ Դորաւ միաբան բաղանիք կ'երթային, եւ հոն երգերով եւ հանգիսիս կը դնէին հինան ի ծայրս ձեռաց եւ ոտից հարսինն։ Այս հանդէսը կատարելէն յետոյ, հարսին մայրն մեծաւաց խնջոյք մի կը կատարէր անոնց, ուր չէին զանուեր բնաւ արը։

Տակաւին 40 տարի յառաջ կային աղապնոց մէջ այս սովորութեանս նշմարք, զոր անշուշտ Պարսկիներէն եւ Թուրքերէն առած են, որոնց մէջ կը շարունակուի դեռ մինչեւ այսօր, մանաւանդ առաջնոց մէջ։ Սակայն, երբ եւրոպական քաղաքականութիւնն մուտ գտնելով մերոց մէջ շատ մի բնաւանական սովորութիւններ բնաջնջ ըրաւ, այսպէս նա եւ հինադրօնքը զրեթէ վերցուեցաւ հարսանեական սովորութեանց կարգէն, որուն արդէն հակառակ էր նա եւ եկեղեցական իշխանութիւնն։ Ուստի կը համարիմ որ Եղիսաբէթուպօլսոյ սովորութեանց մէջ յիշուած հինադրօնքը, որ կ'արգելուի, իմ յիշած հինադրօնքը լինի։

Մ-Ն.

1. Ծանօթ է արդէն որ Համլէնի եւ Պոնտոսի գիւղացիքց ցարգ ա դերը օ կը հնչեն. ինչպէս, փոխանակ «ման գալ» ըսելու, «մօն գալ» կ'ըսեն. «Բ՛ն բան է», կ'ըսեն «Բ՛ն բօն է», «սեղան» սեղօն»։ այսպէս նա եւ «հինադրանք» եղեր է «հինադրօնք»։

